

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการทำโครงการเรื่องขั้นตอนการส่งออก ของบริษัททองไทยการทอ จำกัดมีเอกสารที่ต้องศึกษาจากหนังสือและเว็บไซต์ต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 ความหมายของ การส่งออก (Export)
- 2.2 ความหมายของใบต้นฉบับบัญชีราคาสินค้า (Invoice)
- 2.3 ความหมายของใบรายการบรรจุหีบห่อ (Packing list)
- 2.4 ความหมายของใบตราส่งสินค้า (Bill of lading)
- 2.5 ความหมายของเอกสาร B/L (Bill of lading) ใบตราส่งสินค้าทางทะเล
- 2.6 ความหมายของเอกสาร D/O (Delivery Order) ใบคำสั่งจ่ายสินค้า
- 2.7 ประเภทของธุรกิจขนส่งระหว่างประเทศ
- 2.8 ประเภทและเอกสารที่ใช้ในการส่งออก

2.1 ความหมายของ การส่งออก (Export)

สุเมธ เลิศจริยพร ได้กล่าวถึงคำว่า การส่งออก (Export) คือกิจกรรมที่ทำโดยบริษัทที่ขายสินค้าในประเทศหนึ่งและตกลงที่จะส่งสินค้าไปยังต่างประเทศตามคำสั่งซื้อ

2.2 ความหมายของ ใบต้นฉบับบัญชีราคาสินค้า (Invoice)

สุวรรณ สนั่นเที่ยง ได้ให้ความหมายของคำว่า ใบต้นฉบับบัญชีราคาสินค้า (Invoice) คือเอกสารที่ผู้ส่งออก (Exporter) หรือผู้ขาย (seller) จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ขายพร้อมที่อยู่ ชื่อผู้ซื้อ รายการสินค้า ประเภทสินค้า จำนวนและน้ำหนักรวมของสินค้า ราคาต่อหน่วย เงื่อนไขของราคา เงื่อนไขการชำระเงิน มูลค่ารวมของสินค้าที่ทำการซื้อขาย

2.3 ความหมายของ ใบรายการบรรจุหีบห่อ (Packing list)

อดุลย์ เมณฑ์กุล ได้กล่าวถึงคำว่า ใบรายการบรรจุหีบห่อ (Packing list) คือเอกสารที่ผู้ส่งออก (Exporter) หรือผู้ขาย (Seller) จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดการบรรจุหีบห่อของสินค้าที่ส่งออก รวมถึงน้ำหนักและปริมาตรโดยรวมของสินค้าแต่ละรายการด้วย

2.4 ความหมายของใบตราส่งสินค้า (Bill of lading)

ประไพศรี อินทรองพล ได้กล่าวถึงคำว่า ใบตราส่งสินค้า (Bill of lading) คือเอกสารสัญญาที่ตัวเรือเจ้าของเรือหรือผู้ที่ทำการรับขนส่งสินค้าออกให้แก่ผู้ส่งออกเพื่อแสดงเป็นหลักฐานว่าได้รับมอบสินค้าไว้เพื่อจะทำการส่งให้ จากเมืองท่าหนึ่งซึ่งเป็นท่าต้นทาง (Port of loading) ไปยังอีกเมืองท่าหนึ่งซึ่งเป็นท่าปลายทาง (Port of discharge) ที่ผู้ส่งออกได้กำหนดไว้ ซึ่งใบตราส่งเป็นเอกสารที่มีความสำคัญมากและมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ

- เป็นเอกสารที่แสดงหลักฐานของสัญญาการขนส่ง
- เป็นเอกสารแสดงการรับสินค้าของผู้ขนส่ง
- เป็นเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้าที่ทำการขนส่ง แสดงถึงผู้ทรงใบตราส่งซึ่งเป็นเจ้าของสิทธิ์ในสินค้าและสามารถโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นได้ด้วยการสลักหลังใบตราส่ง

2.5 ความหมายของเอกสาร B/L (Bill of lading) ใบตราส่งสินค้าทางทะเล

หลักฐานการสัญญาการรับสินค้านี้ระหว่าง บริษัทเรือและผู้ส่งสินค้า ซึ่งแสดงว่าได้มีการนำสินค้านั้นลงเรือ เพื่อที่จะขนส่งไปยังจุดหมายปลายทาง

2.6 ความหมายของเอกสาร D/O (Delivery Order) ใบคำสั่งจ่ายสินค้า

เป็นใบตราสารที่ผู้รับขนส่งสินค้าออกให้แก่ผู้ส่งสินค้า เพื่อแสดงว่าได้มีการรับสินค้าเพื่อนำส่งไปยังจุดหมายปลายทางที่ผู้ส่งสินค้ากำหนด

2.7 ประเภทของธุรกิจขนส่งระหว่างประเทศ

บริษัทที่ดำเนินการในด้านการขนส่งระหว่างประเทศจะมีลักษณะของการดำเนินการ 3 ขั้นตอนหลักๆ คือ

2.7.1 ขั้นตอนการเดินพิธีการทางศุลกากรและส่งมอบสินค้า

2.7.2 ขั้นตอนการจัดหาและจัดจำหน่ายพื้นที่การบรรจุสินค้า

2.7.3 ขั้นตอนการบรรจุสินค้านั้นลงเรือหรือเครื่องบินเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ

ซึ่งประเภทของธุรกิจขนส่งสามารถจำแนกได้ตามหน้าที่ของการดำเนินการตามแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้คือ

1. บริษัทนายหน้าเดินเอกสารผ่านพิธีการ Custom brokers หรือบริษัทชิปปิ้ง เป็นธุรกิจนายหน้าที่ดำเนินการในขั้นตอนการเดินพิธีการทางศุลกากรและส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าคือในกรณีของการส่งออกจะเป็นผู้จัดหาพาหนะในการบรรทุกสินค้าส่งมอบไปยังท่าเรือหรือท่าอากาศยาน และเป็นผู้นำเอกสารสิทธิ์ในตัวสินค้าทำการผ่านพิธีการขาออกทางศุลกากรให้แก่ลูกค้าและเป็นบริษัทนายหน้าที่ทำการเดินพิธีการทางศุลกากรขาเข้า รวมถึงทำการจัดส่งสินค้าจากท่าเรือหรือท่า

อากาศยานจนถึงมือของลูกค้าในกรณีของการนำเข้า ซึ่งธุรกิจนี้ลักษณะนี้อาจดำเนินการในลักษณะของบุคคลธรรมดาที่มีประสบการณ์ในการติดต่อบริษัทขนส่งและเจ้าหน้าที่ในกรมศุลกากรแล้วรับจ้างในการเป็นนายหน้าชิปปิ้งหรือจัดตั้งในรูปแบบบริษัทชิปปิ้ง หรือเป็นเพียงแผนกชิปปิ้งในกรณีของบริษัทขนส่งขนาดใหญ่

2. ผู้รับจัดการขนส่งเรือ Freight forwarders เป็นธุรกิจนายหน้าที่มีกิจกรรมหลักในขั้นตอนการจัดหาและจัดจำหน่ายพื้นที่การบรรจุสินค้า นั่นคือมีลักษณะการดำเนินกิจการดังนี้

- เป็นบริษัทที่เป็นเจ้าของตู้คอนเทนเนอร์แล้วทำการขายพื้นที่ภายในตู้ให้แก่ลูกค้าผู้ส่งออก รายเดียวหรือแบ่งขายพื้นที่ให้แก่ผู้ส่งออกหลายๆ ราย ซึ่งเรียกผู้แบ่งพื้นที่ที่ขายว่า Consolidator

- เป็นผู้เช่าตู้คอนเทนเนอร์หรือตู้บรรจุสินค้า หรือเป็นผู้เช่าพื้นที่ในการบรรจุสินค้าพิเศษภายในเรือขนส่งสินค้า เช่น ประเภทสินค้าเกษตรซึ่งจะถูกขนส่งลงในเรือโดยตรงแล้วทำการขายหรือแบ่งขายพื้นที่การบรรจุสินค้าภายในตู้คอนเทนเนอร์ให้แก่ลูกค้าผู้ส่งออกอีกทีหนึ่งแต่ทั้งนี้บริษัท Freight forwarder บางบริษัทจะมีการทำธุรกิจรองในลักษณะของนายหน้าชิปปิ้ง เพื่อเสริมประเภทของการบริการให้แก่ลูกค้าผู้ส่งออกไปด้วย

3. บริษัทสายเรือ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เจ้าของสายเรือจะเป็นผู้รับสัมปทานสายเดินเรือระหว่างประเทศ และมีกองเรือพาณิชย์เป็นของตนเอง ซึ่งโดยหลักจะอยู่ในขั้นตอนการบรรจุสินค้าลงเรือหรือเครื่องบินเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ แต่เนื่องจากธุรกิจสายเรือเป็นธุรกิจที่มีการลงทุนสูงและมีเงินลงทุนมาก ในบางบริษัทจึงสามารถทำธุรกิจครบวงจรสำหรับประเทศที่ตนมีสายการเดินเรือไปถึงอาจจะมีการตั้งฝ่ายขายพื้นที่ในตู้คอนเทนเนอร์คือเป็น Freight forwarder และมีการให้บริการการเดินเอกสารผ่านพิธีการทางศุลกากรและการออกของทั้งในประเทศญี่ปุ่นและในประเทศไทยไปด้วย

2.8 ประเภทและเอกสารที่ใช้ในการส่งออก

การขนส่งโดยทางเรือ

เอกสารที่จะต้องใช้อยู่ต่อเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เพื่อประกอบการตรวจสอบและรับรองก่อนนำไปตรวจปล่อยสินค้าส่งออก โดยปกติประกอบด้วย

- ต้นฉบับใบขนสินค้าออก 1 ฉบับ
- คู่ฉบับใบขนส่งสินค้าขาออก 2 ฉบับ
- บัญชีราคาสินค้า (Invoice) 3 ฉบับ
- บัญชีรายละเอียดของที่บรรจุในหีบห่อสินค้า (PACKING LIST)
- ใบอนุญาตส่งออกหรือเอกสารอื่นใด ในกรณีที่ของส่งออกนั้นเป็นของต้องจำกัดตามเงื่อนไขของตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กรณีพิเศษที่จะต้องมีคู่ฉบับใบขนสินค้าขาออก

- ถ้าสินค้าที่ส่งออกเป็นสินค้าที่จะนำกลับเข้ามาภายในหนึ่งปี โดยยกเว้นอากรขาเข้าตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2503 ภาค 4 ประเภทที่ 1 และ 2 จะต้องเพิ่มคู่ฉบับขึ้นอีกหนึ่งฉบับเพื่อใช้เป็นใบสุทธิสำหรับนำสินค้ากลับมาตามระเบียบ

- การส่งน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ผลิตในราชอาณาจักรไปจำหน่ายยังต่างประเทศและจะต้องที่การขอคืนภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันของกรมสรรพสามิตในภายหลัง จะต้องเพิ่มคู่ฉบับขึ้นอีกหนึ่งฉบับ โดยเขียนหรือประทับตราข้อมติว่า “ขอคืนภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน” ไว้ตอนบนของใบขนสินค้าและคู่ฉบับ

- สำหรับท่าเรือกรุงเทพมหานคร การส่งสินค้า RE-EXPORT ไปยังประเทศลาว และมีความประสงค์จะขอคืนเงินอากรขาเข้าผู้ส่งออกจะต้องเพิ่มคู่ฉบับใบขนสินค้าขาออกอีกหนึ่งฉบับแนบติดกับต้นฉบับใบขนสินค้าขาออกด้วย

- การส่งสินค้าออกที่ผู้ส่งออกมีความประสงค์จะได้เอกสารส่งออกกรมศุลกากร เพื่อการขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากรหรือเพื่อประโยชน์ใด จะต้องยื่นคู่ฉบับใบขนสินค้าขาออกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งฉบับ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ มีสีน้ำเงินที่มุมทั้งสี่มุมหรือที่เรียกว่าเอกสารมุมสีน้ำเงิน

- สินค้าที่จะออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภท โรงผลิตสินค้า เมื่อจะทำการส่งออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภท โรงผลิตสินค้า จะต้องยื่นคู่ฉบับใบขนสินค้าออกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งฉบับโดยประทับข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ตอนบนว่า “ใบแนบใบขนสินค้าขาออก”

ระบบการขนส่งโดยทางอากาศ

โดยปกติแล้วเอกสารที่ใช้ในการยื่นแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ทำอากาศยานประกอบด้วย

- ต้นฉบับใบขนสินค้าขาออก พร้อมสำเนา 2 ฉบับ
- คู่ฉบับใบขนสินค้ามุมน้ำเงิน ใช้ในกรณีที่ผู้ส่งออกจะขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น
- คู่ฉบับใบขนสินค้า ใช้ในกรณีต้องส่งตัวอย่างสินค้าที่จะนำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภท โรงผลิต เพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร
- ใบแนบใบขนสินค้าขาออกขอคืนอากร ใช้ในกรณีที่ผู้ส่งออกจะขอคืนอากรวัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิต
- ใบสุทธิสำหรับนำกลับ ใช้เป็นหลักฐานในกรณีที่ผู้ส่งออกจะนำสินค้ากลับเข้ามาตามเงื่อนไขที่กำหนด
- บัญชีราคาสินค้า 3 ฉบับ กรณีที่มีการเพิ่มคู่ฉบับใบขนสินค้า ให้เพิ่มสำเนาเท่ากับจำนวนใบขนสินค้า
- บัญชีบรรจุหีบห่อ หนังสืออนุญาตให้ส่งสินค้าออกหรือหนังสือรับรองต่างๆ คำร้องต่างๆ เช่น คำร้องขอเพิ่มคู่ฉบับมุมน้ำเงิน คำร้องขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร